

ENERJİ BİLİMİ VE TEKNOLOJİLERİ BÖLÜMÜ
DERS BİLGİ FORMU

Dersin Ayrıntıları				
Dersin Kodu	Sınıfı			Yarıyılı
EBT319	2			4
Dersin Adı	T	U	L	AKTS
Ölçüm Teknikleri	2	1	1	6
Dersin Dili	Almanca			
Dersin Düzeyi	Lisans	X	Yüksek Lisans	Doktora
Bölümü/Programı	Enerji Bilimi ve Teknolojileri			
Eğitim Türü	Örgün			
Dersin Türü	Zorunlu	X	Seçmeli	
Dersin Amacı	Ölçüm tekniği dersi, fiziksel büyüklüklerin ölçülmesi, değerlendirilmesi ve analiz edilmesine yönelik temel bilgi, yöntem ve araçları kazandırır. Bu yönüyle, ileri düzey mühendislik ve fen bilimleri dersleri için önemli bir temel oluşturur. Ders, Enerji Bilimleri ve Teknolojisi lisans programı öğrencilerine yöneliktir. Derse ek olarak, öğrencilerin derste edindikleri bilgileri pekiştirmeleri, açık kalan soruları netleştirmeleri ve tipik çözüm yöntemlerini güvenle uygulayabilmeleri amacıyla uygulama çalışmaları (egzersizler) sunulmaktadır. Öğrenme çıktıları, dönem ortasında yapılan bir ara sınav ve dönem sonunda gerçekleştirilen bir final sınavı ile değerlendirilmektedir.			
Dersin İçeriği	Ölçüm tekniği dersi, elektriksel olmayan fiziksel büyüklüklerin ölçülmesine yönelik temel yöntemleri, ayrıca ölçüm sonuçlarının değerlendirilmesi ve yorumlanmasını öğretir. Dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler aşağıdaki alanlarda yetkinlik kazanır: • Ölçüm tekniği temelleri: Ölçüm belirsizliği, sensör temelleri, kalibrasyon, ayar (justaj) ve doğrulama (metrolojik kontrol). • Ölçüm büyüklüklerinin aktarımı: Ölçüm verisinin çıkışı ve ölçüm sinyallerinin dönüştürülmesi. • Sensör teknolojisi (bileşenler): Konum sensörleri, hız ve devir sensörleri, ivme sensörleri, kuvvet/tork sensörleri, sıcaklık sensörleri. • Sensör ve ölçüm yöntemlerinin seçimi. • Geometrik ölçüm tekniği. • Mikroteknoloji: Yapı içine entegre sensörler. • Siber-fiziksel sistemler ve Endüstri 4.0: Konuya giriş.			
Ön Koşulları	Yok			
Dersin Koordinatörü	Dr.-Ing. Stefan Dilfer			
Dersi Verenler	Dr.-Ing. Stefan Dilfer			
Dersin Yardımcıları	Yok			
Dersin Staj Durumu	Yok			
Ders Kaynakları				

ENERJİ BİLİMİ VE TEKNOLOJİLERİ BÖLÜMÜ
DERS BİLGİ FORMU

Ders Notu	Dersin kendi notları
Diğer Kaynaklar	- Messelektronik und Sensoren: Grundlagen der Messtechnik, Sensoren, analoge und digitale Signalverarbeitung, Herbert Bernstein, Springer Verlag, 2013 - Messtechnik: Vom SI-Einheitensystem über Bewertung von Messergebnissen zu Anwendungen der elektrischen Messtechnik, Reiner Parthier, Springer Verlag, 2019 - Taschenbuch der Messtechnik, Jörg Hoffmann, Hanser Verlag, 7. Auflage, 2015 - Elektrische Messtechnik, Thomas Mühl, Springer Verlag, 6. Auflage 2020 - Messtechnik und Sensoren: Grundlagen der Messtechnik, Sensoren, analoge und digitale Signalverarbeitung, Herbert Bernstein, 2013. - Grundlagen der elektrischen Messtechnik, Reinhold Drachsel, Verlag Technik Berlin, 1983. - Elektrische Messtechnik, Rainer Felderhoff, Carl Hanser Verlag, 7. Auflage 2002 - Messtechnik und Sensorik, in Mechatronik, H. Czichos, Springer Verlag

Materyal Paylaşımı

Dokümanlar	
Ödevler	-
Sınavlar	1 Ara sınav + 1 Yarıyıl sonu sınavı

Dersin Yapısı

Matematik ve Temel Bilimler	30	%
Mühendislik Bilimleri	70	%
Mühendislik Tasarımı		%
Sosyal Bilimler		%
Eğitim Bilimleri		%
Fen Bilimleri		%
Sağlık Bilimleri		%
Alan Bilgisi		%

Değerlendirme Sistemi

	Sayısı	Katkı Oranı (%)
Ara Sınav	1	40
Kısa Sınav	-	-
Ödev	-	-
Devam	-	-
Uygulama		
Proje	-	-

ENERJİ BİLİMİ VE TEKNOLOJİLERİ BÖLÜMÜ
DERS BİLGİ FORMU

Yarıyıl Sonu Sınavı	1	60
Toplam		100

AKTS İş Yüğü Dağılımı Tablosu

	Sayısı	Süresi	Toplam İş Yüğü (Saat)
Ders Süresi	14	2	28
Sınıf Dışı Ç. Süresi	10	6	60
Ödevler	4	8	32
Sunum/Seminer Hazırlama	-	-	-
Ara Sınavlar	1	3	3
Uygulama	14	2	28
Laboratuvar	14	1	14
Proje	-	-	-
Yarıyıl Sonu Sınavı	1	3	3
Toplam İş Yüğü			168
AKTS Kredisi (Toplam İş Yüğü /Saat)			6

Dersin Öğrenim Çıktıları

1	Fiziksel büyüklüklerin ölçülmesi, değerlendirilmesi ve analiz edilmesine yönelik temel bilgi, yöntem ve araçlara sahiptirler.
2	Öğrenilen yöntemleri kullanarak, fen bilimleri alanındaki problemlere yönelik ölçüm tekniği temelli çözüm yaklaşımları geliştirebilirler.
3	Yeni düşünce yaklaşımları ve çözüm yolları bulma konusunda esneklik kazanırlar.
4	Problemleri eleştirel bir bakış açısıyla analiz etme yeteneğine sahiptirler.

Ders Konuları

1	Ölçüm tekniğine giriş: Ölçüm tekniğinin kullanım alanları, gelişimi, SI birim sistemi, İngiliz (inç) sistemi, hacim ve kütle kavramları
2	Temel ölçüm kavramları: Ölçüm yöntemleri, doğrudan ve dolaylı ölçüm, bir ölçüm sürecinin gösterimi
3	Ölçüm belirsizliği: Etki eden faktörler, büyüklüklerin tahmini, ölçüm hataları
4	Kalibrasyon, ayar ve doğrulama: Kalibrasyon, justaj, yasal metroloji (eichung), izlenebilirlik
5	Ölçüm büyüklüklerinin aktarımı: Sensörler ve ölçüm zinciri, statik ve dinamik sistem davranışı
6	Ölçüm verisi çıktısı: Sayısal gösterim, çubuk grafikler, yapı diyagramları, grafiksel gösterimler, proses durumlarının sunumu
7	Sinyal dönüşümü: Analog ve dijital sinyaller
8	Ara sınav
9	Sensör teknolojisi (bileşenler):Uzunluk ölçüm tekniği (mekanik ve dijital), Gerinim ölçerler (DMS), Yüzey pürüzlülüğü ölçümü

ENERJİ BİLİMİ VE TEKNOLOJİLERİ BÖLÜMÜ
DERS BİLGİ FORMU

10	Konum sensörleri: Dirençsel, elektromanyetik, galvanomanyetik, optoelektronik ve pnömatik sensörler
11	Hız ve devir sensörleri, ivme sensörleri: Piezoelektrik ve kapasitif sensörler
12	Kuvvet / tork / basınç sensörleri: Piezoelektrik, endüktif ve DMS tabanlı sensörler
13	Sıcaklık sensörleri: Ölçüm prensipleri , Temaslı ve temassız sıcaklık ölçümü, Dirençli sıcaklık sensörleri (NTC, PTC), Termoelemanlar, Durum izleme uygulamaları
14	Sensör ve ölçüm yöntemi seçimi: Dişli test düzeneğinin izlenmesi, CNC kontrollü takım tezgâhlarında uzunluk ölçümü, Fotoelektrik algılamalı uzunluk/açı ölçümü ve enkoderler
15	Geometrik ölçüm tekniği: Geometrik cisim özelliklerinin belirlenmesi Mikroteknoloji: MEMS (Mikro Elektro-Mekanik Sistemler), MOEMS (Mikro Opto-Mekanik Sistemler), kinematik ve kinetik büyüklüklerin ölçümü, mikro sıcaklık sensörleri
16	Final sınavı

Dersin Program Çıktılarına Katkısı (1-5)

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
1					5		
2					5		
3					5		
4					5		

Katkı Oranı: 1: Çok Düşük 2: Düşük 3: Orta 4: Yüksek 5: Çok Yüksek

Hazırlayan:	Dr.-Ing. Stefan Dilfer
Güncelleme Tarihi:	30.05.2026